

Test tasks in their function are divided into open and closed. Open tests imply a free answer, and closed tests have one correct variant and various form of the problem statement. Closed tests include tests for recognition, validity, addition, compliance, sequence of actions, construction, in the form of a situational task.

At the Department of Internal Medicine Dental Faculty named after Prof. M.M. Berezhnitsky Ivano-Frankivsk National Medical University, for the purpose of current control of students' knowledge, test tasks of both closed and open type are used.

For final control of students' knowledge and skills, various forms of testing are used in a single test card, and their level of complexity is gradually increasing. The test task consists of the following scheme: first question – the reproductive level (to find out where you need to determine a known concept by the proposed definition); second task is presented in the form of a classification test; in the third task, you may be asked to find a definition of the relevant concept; the fourth task can be submitted in the diagnostic aspect; the fifth task may be in the form of determining a sequence of actions.

This approach allows to objectively evaluate the knowledge and take into account various aspects of educational activity: the ability to recognize and understand the material, to classify and distinguish the main clinical syndromes, to determine the sequence of diagnostic search, to conduct differential diagnostics, to systematize the stage of medical care.

Key words: test, test control, test control technique, student.

*Рецензент – проф. Білаш С. М.
Стаття надійшла 20.02.2020 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2020-1-155-240-243

УДК 378.147.88:614.253.4

Удод О. А., Вороніна Г. С., Драмарецька С. І.

ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я Донецький національний медичний університет (м. Лиман)

stomatdecan@dsmu.edu.ua

Вітчизняна практична охорона здоров'я перебуває у стані перманентного реформування, кінцевою метою якого прийнято вважати запровадження нової моделі, яка, з одного боку, забезпечила б високу якість та доступність для населення медичної допомоги, а з іншого боку, певним чином відповідала економічним та соціальним реаліям сьогодення, які склалися у нашій країні. Проведення такого перетворення вимагає всебічного законодавчого забезпечення, затвердження нормативних документів та, відповідно, значних фінансових витрат з загальнодержавного та місцевих бюджетів.

Початковий етап реформування торкнувся первинної ланки медичної допомоги, зокрема, сімейної медицини [1,2]. На цьому рівні, на жаль, не знайшлося місця лікарю-стоматологу, внаслідок чого сільська стоматологія фактично була ліквідована. Наступні кроки щодо реформування полягають у перетворенні профільних стоматологічних лікувальних закладів, що у містах мали статус комунальних міських установ, у комунальні неприбуткові підприємства, які мають надавати населенню платні послуги, причому дотепер залишаються до кінця невизначеними заходи стоматологічної допомоги, які будуть надаватися за відповідних умов декретованим категоріям дорослих і дітям на безоплатній основі з фінансуванням з Національної служби здоров'я України. Прийнята нормативна база документів поки що не охоплює з усіх боків складний та фінансово витратний процес реформування, тим більш, що на законодавчому рівні дотепер стоматологічна допомога не виділена в окремий вид медичної допомоги, що створило б юридичне підґрунтя для надання такої допомоги на усіх рівнях, включаючи первинний, за умови фінансування з державного бюджету та джерел місцевого самоврядування.

Ще більше запитань виникає щодо місця закладів вищої медичної освіти у реформованій системі охорони здоров'я країни та їх взаємовідносин з лікувальними закладами, які є клінічними базами. Особливо це стосується закладів стоматологічного профілю, у зв'язку зі зміною їх юридичного статусу та переходом на засади самоокупності.

Нові умови функціонування практичної охорони здоров'я принципово змінюють вимоги до додипломної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія». З цієї точки зору, неминучими виглядають зрушення у вищій стоматологічній освіті, що мають відповідати викликам часу, тим більш, що цей процес вже розпочався за декілька років. Одним з перших кроків на цьому шляху була розробка проекту стандартів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія». У створенні та обговоренні цього проекту у складі робочої групи МОЗ України та підкомісії 221 «Стоматологія» науково-методичної комісії 12 з охорони здоров'я та соціального забезпечення сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України, а також експертної групи приймали участь досвідчені науково-педагогічні працівники і представники вітчизняної стоматологічної спільноти. Згодом зазначені стандарти були прийняті та затверджені МОН України [3].

Орієнтація на компетентнісний підхід та особистісну парадигму складає суть модернізації вищої освіти у галузі знань «Охорона здоров'я». Поряд з науково-теоретичним аспектом у додипломній освіті провідну роль відіграє її практична складова, що неодноразово підкреслювалося представниками як закладів вищої освіти, так і професійної спільноти [4,5].

Сучасна стоматологія стрімко розвивається, вона все більше набуває ознак інноваційності, диджиталізації, для діагностики та лікування стоматологічних захворювань, у стоматологічному матеріалознавстві все частіше залучають високі технології, у тому числі нанотехнології. Вони широко входять у повсякденну професійну діяльність лікарів-стоматологів. На початок 2019 року населення нашої країни отримувало стоматологічну допомогу у 6034 закладах охорони здоров'я різних форм власності, у тому числі 1450 державних і комунальних, з яких 179 – багатопрофільні стоматологічні поліклініки, та 4584 приватних [6]. За останні роки чисельність стоматологічних поліклінік істотно скоротилася, як зменшилася і кількість лікувальних закладів, у складі яких функціонували стоматологічні відділення або кабінети. У той же час, суттєво збільшилася кількість приватних стоматологічних закладів, серед яких 669 стоматологічних поліклінік і 3915 стоматологічних кабінетів [6].

Зрозуміло, що, на жаль, більшість закладів державної та комунальної власності поки що суттєво відстають від приватних у забезпеченні сучасною лікувально-діагностичною апаратурою та обладнанням, матеріалами та технологіями. До того ж, зростаючі вимоги добре поінформованих пацієнтів до якості лікувально-діагностичного процесу, виконаних робіт з відновлення зубів та зубних рядів з точки зору високих анатомо-функціональних та естетичних характеристик примушують лікарів-стоматологів, які працюють у закладах приватної власності, постійно підвищувати свій професійний рівень, навчатися, оволодівати найновішими технологіями та застосовувати їх за наявності відповідного оснащення. Саме внаслідок цього створюються умови для професійної конкуренції. Підвищення конкурентоспроможності фахівців має привести до зростання якості надання стоматологічної допомоги населенню, однак з добре відомих причин, перед усім, фінансово-економічних та соціальних, далеко не всі пацієнти мають можливість отримати таку високотехнологічну допомогу у приватних лікувальних закладах.

Цілком логічно на цьому фоні виглядає імперативний запит громадського суспільства щодо відповідності сучасним вимогам матеріально-технічного забезпечення клінічних залів та кабінетів профільних стоматологічних кафедр закладів вищої освіти. У нашій країні додипломну підготовку здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія» проводять, загалом, у 21 закладі вищої освіти, серед яких 13 закладів підпорядковані МОЗ України, 2 – МОН України, а 6 є приватними закладами [6]. Далеко не усі профільні кафедри закладів вищої освіти оснащені найсучаснішим обладнанням для проведення навчального та лікувально-діагностичного процесу. Однак саме у цих клінічних кабінетах на профільних кафедрах під керівництвом викладачів здобувачі вищої освіти роблять перші кроки у професії, отримують перший професійний досвід, вчаться спілкуватися з пацієнтами, майбутніми колегами та молодшими спеціалістами. Важливо, щоб практична підготовка студентів-стоматологів, оволодіння першими практичними навичками проходили в умовах застосування інноваційних лікувально-діагностичних технологій та сучасного обладнання профільних клінічних кафедр, важливо розкрити широкі можливості таких технологій, які дозволяють здолати непереборні раніше труднощі та

досягти високої ефективності лікування та реабілітації стоматологічних пацієнтів.

Одним з шляхів вирішення завдання якісної практичної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія» має бути організація у складі закладів вищої освіти університетських стоматологічних клінік, в яких студенти-стоматологи мали б можливість під керівництвом викладачів-клініцистів проводити лікувальну роботу на безоплатній для пацієнтів основі та засвоювати практичні навички, однак відкриття таких клінік вимагає від закладів колосальних фінансових витрат. Тим не менш, декілька університетських клінік достатньо успішно функціонують [7]. У переміщених медичних університетах такої можливості поки що немає, науково-педагогічні колективи цих закладів працюють в умовах, які не завжди можна вважати сприятливими.

Відпрацьовувати та удосконалювати практичні навички, отримані у ході навчання на клінічних кафедрах стоматологічного профілю, здобувачі вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія» повинні під час виробничої практики, яка є важливою складовою навчального процесу. Виробнича практика завжди відігравала вирішальну роль у практичній підготовці студентів-стоматологів, вона була також певним мотиваційним чинником у навчанні, однак її проведення у держбюджетних та комунальних профільних лікувальних закладах, зважаючи на їх реформування та отримання статусу підприємства, виглядає достатньо проблематичним [8].

Суттєвого значення, у зв'язку з цим, набуває більш широке залучення до виробничої практики приватних поліклінік і кабінетів, особливо з урахуванням постійного щорічного зростання у країні їх кількості та більш сучасного оснащення. Однак існують певні обмеження щодо проходження практики у цих закладах для студентів бюджетної форми навчання, до того ж, їх можливості прийняти певну кількість студентів, які навчаються за контрактом, також достатньо помірні.

Перспективним та таким, що відповідає сучасним освітнім трендам, виглядає проведення виробничої практики здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія» у лікувальних закладах та університетських клініках європейських країн за обміном або у межах реалізації академічної мобільності, особливо, коли немає істотних розходжень у відповідних навчальних планах. На стоматологічному факультеті Донецького національного медичного університету такий досвід практики, зокрема, у Словаччині та Болгарії, вже існує. Однак цей шлях також має певні обмеження, тому співпраця з вітчизняними бюджетними та комунальними лікувальними закладами на етапі їх реформування є неминучою.

Висновок. Отже, реформування вітчизняної системи практичної охорони здоров'я, що відбувається у теперішній час, вимагає значних зрушень у додипломному навчанні здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія» та удосконалення їх практичної підготовки, яка має проходити на профільних клінічних кафедрах закладів вищої медичної освіти, у реформованих лікувальних закладах та університетських клініках, однак відсутність відповідної нормативної бази, юридична нерегульованість взаємовідносин між освітніми та лікувальними закладами не дозволяють реалізувати нові підходи та можливості, суттєво обмежуючи їх.

Література

1. Закон Ukrainy «Pro derzhavni finansovi harantii nadannia medychnykh posluh ta likarskykh zasobiv» vid 19.10.2017 №2168-VIII. [in Ukrainian].
2. Shushkova YuV, Shudlo UM. Medychna reforma: osoblyvosti vprovadzhennia ta vplyv na systemu okhorony zdorovia. Ekonomika. Finansy. Pravo. 2018;5(4):22-5. [in Ukrainian].
3. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy «Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 221 «Stomatolohiia» dlia drugoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity» vid 24.06.2019 №879. [in Ukrainian].
4. Melnyk NS, Plaviuk LYu, Fedorov SV. Orhanizatsiia vyrobnychoi praktyky v umovakh kredytno-modulnoi systemy u studentiv IV kursu stomatolohichnoho fakultetu. Halyts. likar. visn. 2015;22.4(1):115-21. [in Ukrainian].
5. Peresta YuYu, Klitynska OV, Kostenko YeYa, Dzhupa Peter. Vyrobnycha praktyka studentiv yak element mizhvuzivskoi intehratsii. Sovrem. Stomatolohiia. 2011;4:144-6. [in Ukrainian].
6. Voronenko YuV, Mazur IP, Pavlenko OV. Stomatolohichna dopomoha v Ukraini: analiz osnovnykh pokaznykiv diialnosti za 2018 rik: dovidnyk. Kropyvnytskyi: Polium; 2019. 176 s. [in Ukrainian].
7. Lisovyi VM, Kapustnyk VA, Rezenenko YuK, Korostii VI. Universytetski kliniky v rozvytku vyshchoi medychnoi osvity. Medychna osvita. 2017;3:55-8. [in Ukrainian].
8. Prymirnyi navchalnyi plan pidhotovky fakhivtsiv drugoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity haluzi znan 22 «Okhrona zdorovia» u vyshchykh navchalnykh zakladakh MOZ Ukrainy za spetsialnistiu 221 «Stomatolohiia» kvalifikatsii osvitnoi «Mahistr stomatolohii», kvalifikatsii profesiinoi «Likar-stomatoloh». [in Ukrainian].

ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Удод О. А., Вороніна Г. С., Драмарецька С. І.

Резюме. Вітчизняна практична охорона здоров'я перебуває у стані реформування, що вимагає відповідних змін у додипломному навчанні та організації практичної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія», однак місце закладів вищої медичної освіти у процесі перетворення та їх взаємовідносини з реформованими лікувальними закладами залишаються юридично невизначеними та не врегульованими.

Ключові слова: стоматологія, додипломна освіта, практична підготовка, заклади охорони здоров'я, реформування.

ПРОБЛЕМЫ ПРАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ-СТОМАТОЛОГОВ В УСЛОВИЯХ РЕФОРМИРОВАНИЯ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ

Удод А. А., Воронина А. С., Драмарецкая С. И.

Резюме. Отечественное практическое здравоохранение находится в состоянии реформирования, это требует соответствующих изменений в додипломном обучении и организации практической подготовки соискателей высшего образования по специальности «Стоматология», однако место заведений высшего медицинского образования в процессе преобразования и их взаимоотношения с реформированными лечебными учреждениями остаются юридически неопределенными и неурегулированными.

Ключевые слова: стоматология, додипломное образование, практическая подготовка, учреждения здравоохранения, реформирование.

PROBLEMS OF PRACTICAL TRAINING OF FUTURE DENTISTS IN THE HEALTHCARE REFORMING CONDITIONS

Udod O. A., Voronina H. S., Dramaretska S. I.

Abstract. The Ukrainian health care system is undergoing permanent reforming, the ultimate goal of which is considered to be the implementation of a new model which would provide high quality and accessibility of medical care for population and meet the economic and social present-day realities. One of the reform stages is the transformation of specialized dental medical establishments with the status of municipal city institutions into communal non-profit enterprises which should provide paid services.

The regulatory framework adopted does not cover all sides of the complex and financially costly process of reforming; at the legislative level, dental care is not allocated as a separate type of medical care, which, in turn, would create a legal basis for the provision of such care at all levels, including primary, subject to funding from the state budget and local government sources.

Even more questions arise regarding the place of the higher medical education establishments in the reformed health care system and their relationship with clinical treatment institutions in connection with a change in their legal status and transition to the principles of self-accounting.

New conditions for the practical health care functioning fundamentally change the requirements for undergraduate training of higher education applicants in the specialty "Dentistry", in which, along with the scientific and theoretical aspects, the practical component plays a leading role.

Undergraduate training of the higher education applicants in the specialty "Dentistry" in Ukraine is carried out generally in 21 establishments of higher education, among which 13 establishments are subordinate to the Ministry of Health of Ukraine, 2 to the Ministry of Education and Science of Ukraine and 6 are private institutions. However, not all clinical rooms in specialized departments of higher education establishments are supplied with modern equipment for conducting the educational and medical-diagnostic process, at the same time, it is important that the practical training of dental students takes place under the conditions of applying innovative medical-diagnostic technologies and modern equipment, moreover, it is important that students understand the wide possibilities of such technologies.

One of the ways to solve the problem of high-quality practical training of applicants should be the establishment of university dental clinics in which dental students would have the opportunity to conduct medical work, which

would be free of charge for patients, and master practical skills; but establishment of such clinics requires significant financial costs.

The practice of dental students has always been a decisive component in practical training, but its implementation in state budgetary and municipal specialized medical institutions, considering their reforming and obtaining the status of enterprise, seems rather problematic. In this connection, the wider involvement of private clinics and offices in students' dental practice, especially taking into account the constant annual growth of their number in the country and more modern equipment is of great importance.

Internships in European medical institutions and university clinics for the exchange program or as a part of the academic mobility implementation, in particular when there are no significant differences in curricula, are promising in the context of modern educational trends.

Conclusion. The reform of Ukrainian health care system which is currently taking place, requires significant changes in the undergraduate education of the applicants in the specialty "Dentistry" and the improvement of their practical training, which should be conducted in specialized clinical departments of higher medical education establishments, in reformed medical institutions and university clinics, however, the lack of appropriate regulatory framework, legal unsettled relations between educational and medical institutions do not provide implementation of new approaches and opportunities, significantly limiting them.

Key words: dentistry, undergraduate education, practical training, healthcare institutions, reforming.

Рецензент – проф. Ткаченко І. М.

Стаття надійшла 14.02.2020 року